

УДК 377.8+371.134

Т. В. ГОРОБЕЦЬ

кандидат педагогічних наук, викладач-методист

В. А. ШКОБА

викладач-методист

І. В. МАЗУРОК

викладач вищої категорії

Луцький педагогічний коледж

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ ВІДДІЛЕННЯ “МУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ” ДО ПРОВЕДЕННЯ СВЯТ У ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПІД ЧАС ПРОБНОЇ ПРАКТИКИ

У статті уточнено сутність поняття “педагогічна практика”. Окреслено зміст пробної педагогічної практики та розглянуто її завдання. Висвітлено види консультаційної діяльності викладача-методиста й музичного керівника. Визначено терміни проведення пробних музичних занять. Сформульовано методичні рекомендації щодо етапів підготовки та проведення музичних свят під час проходження пробної практики студентами педагогічних коледжів відділення “Музичне виховання” в дошкільних навчальних закладах. Окреслено розподіл форм організації виховних заходів за групами. З’ясовано зміст поняття “форма виховання”.

Ключові слова: пробна педагогічна практика, дошкільнята, музичний керівник, музичні свята, студенти-практиканти.

Входження України в європейський освітній простір передбачає підвищення значення самостійної роботи студентів у навчальному процесі та посилення ролі їх практичної підготовки. Саме тому роль педагогічної практики, яка виявляє якість підготовки фахівця, здатного в своїй професійній діяльності враховувати означені позиції, значно зросла.

Проблеми практичної діяльності людства, яка є основою всіх тлумачень поняття “практика”, досліджували представники різних галузей знань: філософії (В. Андрущенко, Г. Батіщев, В. Іванов, М. Каган, В. Кремень, Е. Маркарян, К. Маркс, В. Межуєв, В. Шинкарук та ін.); психології (В. Бродавська, В. Войтко, І. Патрик, В. Шапар, В. Яблонко та ін.); соціології (Г. Ареф’єва, Є. Біленький, В. Вільчинський, М. Каган, М. Козловець, О. Кравченко, В. Піча, Ю. Піча, І. Симонян, С. Харченко, Н. Хома та ін.)

Питання практичної підготовки майбутніх педагогічних кадрів у вищих навчальних закладах детально розглядали представники педагогічної науки (О. Абдулліна, А. Бондар, Д. Гришин, В. Жигір, Н. Загрязкіна, І. Зязюн, Н. Казакова, У. Новацка, А. Петров, В. Розов, Н. Сас, С. Сисоєва, Т. Танько, В. Тарантей, С. Фрідман та ін.)

Сучасні науковці (А. Болгарський, Т. Бодрова, Л. Булатова, Ж. Дебеля, Л. Ісаєва, Г. Кондратенко, Г. Кожевніков, І. Пелячик, Л. Пічугіна, К. Тюребаєва, О. Щолокова) звертаються до дослідження проблем підгото-

вки студентів музичних факультетів педагогічних ВНЗ, організації та проведення педагогічної практики саме в загальноосвітніх школах із предмета “Музичне мистецтво”.

Дослідники А. Богуш, В. Литарь, Т. Левченко, М. Шуть та ін. аналізували питання методики ознайомлення дітей із довкіллям у дошкільних навчальних закладах, ігрової діяльності дошкільнят, організації свят і розваг у дитячому садку. Однак, на нашу думку, проблема саме підготовки до проведення свят та розваг студентами педагогічного коледжу відділення “Музичне виховання” під час пробної практики в дошкільних навчальних закладах досліджена недостатньо.

Мета статті – висвітлити методичні рекомендації щодо етапів підготовки та проведення музичних свят під час проходження пробної практики студентами педагогічних коледжів відділення “Музичне виховання” в дошкільних навчальних закладах.

Теорія та практична діяльність, перебуваючи в нерозривній єдності, постійно впливають одна на одну, тому що роль педагогічної практики в системі професійної підготовки майбутніх музичних керівників неодноразова.

Педагогічна практика – вид практичної діяльності, але вона є і джерелом надбання теоретично-методичних знань, які здобувають студенти в процесі її проходження під час спілкування з викладачами-методистами педагогічного коледжу, музичними керівниками та вихователями дошкільних навчальних закладів.

Виробнича практика в ДНЗ майбутнього музичного керівника має комплексний характер, спрямований на активізацію знань і вмінь, містить величезний потенціал щодо розвитку різноманітних якостей майбутніх педагогів-професіоналів.

Із III курсу (V–VI семестри) студенти відділення “Музичне виховання” проходять практичну підготовку у формі пробних музичних занять як музичні керівники в дошкільних навчальних закладах один раз на тиждень, використовуючи і основний, і додатковий інструменти. Пробні музичні заняття в дошкільних закладах готують студентів до виконання обов’язків музичного керівника [4, с. 72]. На початковому етапі такого виду практики студентів розподіляють за групами, вони складають з методистом коледжу і музичним керівником ДНЗ план ПП на I півріччя (план II півріччя складають на початку наступного семестру) [7, с. 7–8; 8, с. 5–6].

Програма ПП коледжів пропонує студенту провести й проаналізувати музичні заняття (одне з них проводять з обов’язковим використанням додаткового інструмента), взяти участь у заняттях із фізкультури та ранкової гімнастики, вечорах розваг. Студенти-практиканти ведуть щоденник спостережень педагогічної практики та плани-конспекти музичних занять.

Під час такого виду практики студенти мають навчитися:

1) застосовувати на практиці отримані знання з фахових і психолого-педагогічних дисциплін; використовувати різноманітні форми, методи

та прийоми музичного виховання й розвитку дитини дошкільного віку; формувати в дитини основні знання з музичної грамоти;

2) навчати дітей виразному співу, різноманітним рухам під музику відповідно до її характеру;

3) формувати емоційні переживання дітей під час слухання музики та розвивати в них здібності до сприймання музичних творів;

4) навчати дітей прийомів гри на дитячих музичних інструментах;

5) вивчати особистість дошкільнят, їх загальний і музичний розвиток під впливом організованого педагогічного процесу;

6) створювати дружню атмосферу в колективі;

7) формувати активність у дітей;

8) планувати перспективну та щоденну роботу музичного керівника;

9) вести документацію музичного керівника.

На початку виробничої практики в ДНЗ студент спостерігає за організацією навчально-виховного процесу з музичного виховання [4, с. 71].

Перед проведенням музичних занять студентам-практикантам надають:

– консультацію *музичного керівника* щодо складання плану музичного заняття, вибору музичного репертуару, методів і прийомів роботи над кожним запланованим твором, особливостей та можливостей дітей обраної групи в різних видах музичної діяльності (музично-ритмічних рухах, співі, слуханні музики, ігровій діяльності);

– консультацію *керівника підгрупи практикантів* (викладача-методиста) щодо ведення конспектів запланованого музичного заняття, визначення методів і прийомів роботи над різними видами музичної діяльності дошкільнят під час проведення заняття, організаційних питань. Важливо зазначити, що саме керівник підгрупи (викладач-методист) здійснює контроль за ходом практики та оцінює її.

Під час проходження пробної практики студенти повинні також провести ранкову гімнастику та розваги. Багато часу в дошкільних навчальних закладах відводять на підготовку до свят. Практиканти повинні допомагати музичному керівнику та вихователям готувати дошкільнят до святкування сезонних заходів. Зазначимо, що під час проведення свята студенти беруть активну участь у ньому.

Важко організувати та провести сучасне свято без теоретичних знань режисерсько-постановницької та педагогічної складових святкових заходів.

Сучасний дослідник М. Шуть уважає, що педагогічна майстерність неможлива без активного застосування різноманітних форм виховної роботи. Форма виховання, на його думку, – це спосіб організації виховного процесу, що відображає внутрішній зв'язок його елементів і характеризує відносини педагогів і вихованців. Ефективність організаційних форм залежить від умілого використання методів досягнення визначених цілей усіма членами педагогічного колективу.

Зазначимо, що *форми організації виховних заходів* поділяють на три групи: масові, групові та індивідуальні. *Групові форми роботи* – це діяль-

ність гуртків, екскурсії, походи, групові виховні години тощо. *Індивідуальні форми виховної роботи* – це читання художньої літератури, колекціонування, гра на музичних інструментах, вишивання, малювання тощо. Дитячі свята організують на засадах класичної теорії драматургії. Вона заснована на законах, що вражають своєю математичною точністю та красою, основним з яких є закон гармонічної єдності (компонентів, частин тощо) [11].

Метою проведення свят у дошкільних навчальних закладах є:

- розвиток духовного та культосвітнього рівня особистості;
- формування любові до своєї країни та родини;
- ознайомлення з традиціями української нації та інших народів світу;
- сприяння успішній соціалізації особистості.

Дитяче свято має забезпечити формування в дітей уміння реагувати на прояви естетичного в мистецтві та житті; орієнтуватися в засобах художньої виразності різних видів мистецтва та вміти застосовувати їх у самостійній діяльності; проявляти особисту ініціативу та творчість; насолоджуватися участю у святковому заході.

Під час підготовки до проведення дитячого свята студент-практикант разом із методистом і музичним керівником визначають мету проведення свята, тему, назву, форму та план його організації; створюють сценарій, обирають ігри, розваги, готують концертні номери відповідно до змісту та часу проведення обраного заходу, розподіляють доручення та ролі; вирішують фінансово-економічні завдання, проводять поточні та генеральну репетиції, забезпечують оформлення приміщення та звуковий супровід заходу, вирішують питання щодо організації прийому гостей.

У процесі вищезазначеної діяльності важливо враховувати психологічні особливості дітей різних вікових категорій. Оптимальна тривалість святкових заходів для дітей молодшого віку становить 40–50 хв., для старшого віку – 50–60 хв. Кожен сценарій свята розробляють з урахуванням потенціалу музичного керівника, фізичного інструктора, хореографа, вихователів і батьків дошкільнят.

Під час підготовчого етапу роботи (створення костюмів та прикрашання святкової зали) бажано використати образотворчу діяльність дітей. Крім того, треба залучити штатного хореографа дошкільного закладу з метою підготовки ігрових пісень і танців.

Генеральну репетицію бажано провести в уже прикрашеній напередодні залі й у підготовлених яскравих та зручних костюмах, які зберігають у групах. Як правило, завчасно перевіряють технічні засоби та світлові прилади. Велике значення має психологічне налаштування дошкільнят і детальний розрахунок часу початку та проведення святкового дійства.

У підготовці й проведенні свят та ігор повинні бути задіяні всі діти обраної групи. Педагог має знайти кожній дитині певну роль відповідно до її здібностей. Під час підготовчого етапу важливо залучати батьків дошкільнят. Саме вони повинні допомогти своїм дітям виготовити запрошення,

афішу, костюми, елементи оформлення святкового приміщення. Дуже добре, коли всі члени сім'ї проявлять зацікавленість щодо майбутнього свята й будуть присутні на ньому.

За інструкцією, репетиції масових номерів (пісень, танців, музичних ігор та інсценувань) проводять на музичних заняттях. Робота творчих груп, як правило, відбувається на додаткових заняттях у другій половині дня (протягом 10–15 хв.). Генеральну репетицію організують за тиждень до свята.

Працюючи над створенням свята, важливо дотримуватися правил використання ігрових моментів. Під час вибору ігор треба враховувати вікові та індивідуальні особливості дітей дошкільного віку. В період підготовки до гри пояснюють її зміст і правила. Організатори свята розподіляють дітей на команди заздалегідь.

Під час підготовчої роботи важливо врахувати фізичні можливості дошкільнят обраної групи. Не можна нехтувати дозуванням фізичних навантажень, які мають бути оптимальними й не викликати перевтоми.

Великого значення набуває вдалий вибір ведучого. Адже саме він корегує дії всіх учасників дійства. Ця особа повинна мати відповідний авторитет як у дітей, так і серед педагогічного колективу.

Зазначимо, що гра має бути зрозумілою для учасників, викликати в них захоплення, створювати ситуацію успіху та гарний настрій, розширювати знання та навички, набуті раніше.

Треба зважати на те, що велику роль під час проведення свята відіграє сюрпризний момент, який планують заздалегідь; тобто організатори заходу та батьки завчасно дбають про підготовку подарунків для дітей. Вони повинні бути безпечними для здоров'я та однаковими для всіх дітей. Такий момент повинен співпадати з кульмінацією свята та відбуватися в присутності всіх глядачів. Не треба забувати, що для дитини дошкільного віку надзвичайно важливе оприлюднення результатів її праці.

Процес організації дитячого свята передбачає створення сценарію. Сценарист заздалегідь розробляє концепцію, хід розгортання подій від початку до кінця, вигадує всілякі розваги та ігри. Стандартна форма запису п'єс давно відпрацьована й цілком задовольнить сценаристів-розробників дитячих свят. Усі епізоди (фрагменти) сценарію мають бути логічно побудованими, завершеними й вишикуваними за принципом зростання зацікавленості (інтриги) до головної кульмінації. Кульмінація має бути підготовленою, підведеною, а сюрприз – непередбачуваним для дітей [10].

До структури свята треба включати різні сюрпризні моменти, достатню кількість ігор, загадок і розваг (масових, інтерактивних). У реалізації сценарію беруть участь педагоги, діти та батьки. Зміст святкової казки повинен бути непередбачуваним. Під час свята не бажано планувати більше п'яти віршів, танців має бути три-п'ять, пісень – стільки ж.

У заході повинне відбутися одне велике диво (в головному кульмінаційному моменті), в результаті якого дитина отримує винагороду – подарунок за докладені зусилля в реалізації свята та його змісту.

Основа дитячого свята – гра. Під час святкової програми проводять комплекс ігор, які обирають відповідно до тематики та завдань заходу. Дитяче свято – це завжди моральний урок. Саме тому з метою забезпечення контрасту й розвитку конфлікту важливо разом із позитивними героями ввести в сценарій їх антиподи. Добро завжди повинно перемагати зло.

Не можна переоцінити роль *музики* в проведенні свята. Адже саме вона, залежно від завдань заходу, спроможна виконувати різні ролі. Крім естетичної самоцінності, музика виконує організуючу функцію у святах і розвагах, вказуючи та спрямовуючи діяльність дітей (спрямовуюча функція) чи поєднуючи дітей у діях, емоційних переживаннях, відкриттях (єднальна функція). Важливо продумати й використання декорацій, які орієнтують свідомість змісту свята [10].

Як правило, провідні ролі у святі виконують представники педагогічного колективу, адже саме вони ведуть за собою дошкільнят, допомагають їм орієнтуватися в переліку сюжетних подій, мають авторитет. Ми пропонуємо залучити до заходу й батьків (без примусу). Педагоги, які не беруть участі в сюжетно-рольовому дійстві на святі, мають перебувати з дітьми своєї групи. У святковій виступі треба залучати всіх дітей. Цього легко можна досягти передусім тому, що частина танців, ігор, хороводи передбачають колективне виконання. Крім цього, кожна дитина виступає індивідуально або з невеликою групою дітей в ансамблях.

Нагадаємо, що вручення подарунків має бути продуманим, урочисто підкресленим, піднесеним. В епілозі організатори свята виголошують загальну подяку всім дітям і публіці. Ведучий озвучує моральні цінності, які мали підтвердження у виставі, бажає нових творчих звершень.

Отже, у святі синтезовано багато видів мистецтва та діяльності: мовну, музичну, хореографічну, образотворчу, комунікативну. Творчі прояви дитини у святі відзначаються великою різноманітністю (вірші, мовний матеріал, пісні, танці, фокуси, паради, інсценування, театралізації тощо).

Висновки. Пробна педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі дає можливість студентам педагогічного коледжу відділення “Музичне виховання” спробувати себе в ролі музичного керівника, відшліфувати всі важливі для роботи з дітьми дошкільного віку професійні вміння та навички, вдосконалити свої здібності в спілкуванні з дітьми дошкільного віку, *навчитися проводити планові заходи.*

Список використаної літератури

1. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення шкільного свята / О. М. Ворожейкіна. – Харків : Основа, 2012. – 222 с.
2. Горбов А. С. Пишемо сценарій: поради фахівця / А. С. Горбов ; упоряд. О. Колонькова. – Київ : Шк. світ, 2010. – 112 с.
3. Горбов А. С. Постановка видовишно-театралізованих заходів / А. С. Горбов ; упоряд. О. Колонькова. – Київ : Шк. світ, 2010. – 128 с.

4. Горобець Т. В. Методичні засади організації практики з музики студентів педагогічного коледжу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Т. В. Горобець. – Київ, 2012. – 310 с.
5. Левченко Т. Г. Тематичні тижні в ДНЗ / Т. Г. Левченко. – Харків : Основа, 2008. – 158 с.
6. Литарь В. М. Свята та розваги в дитячому садку / В. М. Литарь, І. О. Мараховська. – [Б. м.] : [Б. в.], 2010. – 165 с.
7. Програма педагогічних училищ. Педагогічна практика для спеціальності “Музичне виховання”. – Мукачеве : [Б. в.], 2009. – С. 20.
8. Програма педагогічних училищ. Педагогічна практика для спеціальності “Музичне виховання”. – Луцьк : [Б. в.], 2009. – С. 16.
9. Шуть М. М. Організація дитячих свят / М. М. Шуть. – Київ : Шк. світ, 2010. – 128 с. – (Бібліотека “Шкільного світу”).
10. Сфера организации детских праздников [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bezlich.com.ua/ua/svyata-ta-rytualy/22727047-0/sfera-nikolaj-shut-organizaciya-detskix-prazdnikov/>.
11. Використання елементів методики М. М. Шуть [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу: <http://garmoniya.mk.ua/articles/vikoristannya-elementiv-metodiki-mmshut.html>.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2017.

Горобець Т. В., Шкоба В. А., Мазурок И. В. Подготовка студентов педагогических колледжей отделения “Музыкальное воспитание” к проведению праздников в дошкольных учебных заведениях во время прохождения пробной практики

В статье уточнена сущность понятия “педагогическая практика”. Раскрыто содержание пробной педагогической практики и рассмотрены её задания. Представлены виды консультативной деятельности преподавателя-методиста и музыкального руководителя. Определены сроки проведения пробных музыкальных занятий. Сформулированы методические рекомендации относительно этапов подготовки и проведения музыкальных праздников во время прохождения пробной педагогической практики студентами педагогических колледжей отделения “Музыкальное воспитание” в дошкольных учебных заведениях. Проведено распределение форм организации воспитательных мероприятий по группам. Обозначено содержание понятия “форма воспитания”.

Ключевые слова: *пробная педагогическая практика, дошкольники, музыкальный руководитель, музыкальные праздники, студенты-практиканты.*

Gorobets T., Shkoba V., Mazurok I. Preparing Pedagogical Colleges Students of “Music Education” Department to Carry Out Holidays in Kindergartens during the Internship

The article examines a concept “practice” from the point of philosophy view.

The article deals with the question of the practical training of future pedagogical preparation at higher educational establishments by the representatives of pedagogical science.

The problem of students preparation of musical faculties of pedagogical universities is studied. The organization and realization of pedagogical practice of the “musical art” at school is investigated.

The revisions of modern researchers are illuminated in relation to methodology of children acquaintance with an environment in preschool educational establishments, play activity, fests and entertainments in the preschool educational establishments.

The aim of the article highlights methodical recommendations in relation to the stages of preparation and realization of musical fest and entertainments during practice session in pedagogical college students of “musical education” department in preschool educational establishments.

A concept “pedagogical practice session” is exposed. The time of passing practice session is outlined. The consultancy of tutor-supervisor and music tutor is highlighted. The content of the term “Form education” is discovered.

Forms of educational activities organization is achieved (mass, group and individual).

Stages of children fest preparation are highlighted. Student trainees with the supervisor and music tutor denote the aim of fests carry out; they conduct the topic, name, form and plan; prepare performances; distribute roles. Rules of game use during children fests are studied. The role of game and music is determined. The structure of fest in preschool educational establishments is highlighted.

Key words: *experimental practice session, preschool children, musical tutor, music fests, student trainee.*